

Discussion paper

Vergelijking van Polis en EBB

Samenvatting

John Michiels
Jannes de Vries

April 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
2. Doel van het onderzoek 3
3. Vergelijking met eerder onderzoek 4
4. Transities 5
5. Conclusies 6
6. Kanttekeningen 6

1. Inleiding¹

In het verleden is herhaaldelijk gekeken naar de verschillen tussen de bronnen Polis-administratie (Polis) en de Enquête Beroepsbevolking (EBB) met betrekking tot de cijfers over arbeidsrelaties. Een deel van deze onderzoeken had als doel om de verschillen in de meting van arbeidsrelaties tussen Polis en EBB in kaart te brengen, maar er zijn ook studies uitgevoerd om de vastgestelde verschillen van een theoretische basis te voorzien². Een belangrijke uitkomst van die onderzoeken was dat er bij de EBB mogelijk sprake was van een overschatting van de vaste arbeidsrelaties.

De invoering van de Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB) per 1 januari 2020 en het herontwerp van de EBB in 2021 hebben een weerslag gehad op de waarneming van arbeidsrelaties in beide bronnen. De invoering van de WAB maakt het voor werkgevers financieel interessant om de salarisadministratie (beter) op orde te houden. En bij de EBB is er sinds het herontwerp meer oog voor de waarneming van banen naar type arbeidscontract. Het is zodoende zinvol om de waarneming van arbeidsrelatie in beide bronnen in 2021 opnieuw tegen het licht te houden. Een gedetailleerde beschrijving van dit onderzoek is te vinden in [de Vries en Michiels, 2023](#).

2. Doel van het onderzoek

In dit onderzoek zijn de Polis en EBB op een drietal aspecten met elkaar vergeleken:

1. Tellingen van het aantal werknemers naar arbeidsrelatie, waarbij voor beide bronnen dezelfde onderzoekspopulatie wordt aangehouden en de operationalisering van arbeidsrelaties zoveel als mogelijk op elkaar is afgestemd;
2. Vergelijking van arbeidsrelaties op microniveau: waar treden verschillen op;
3. Kwartaal-op-kwartaal transitie van arbeidsrelaties.

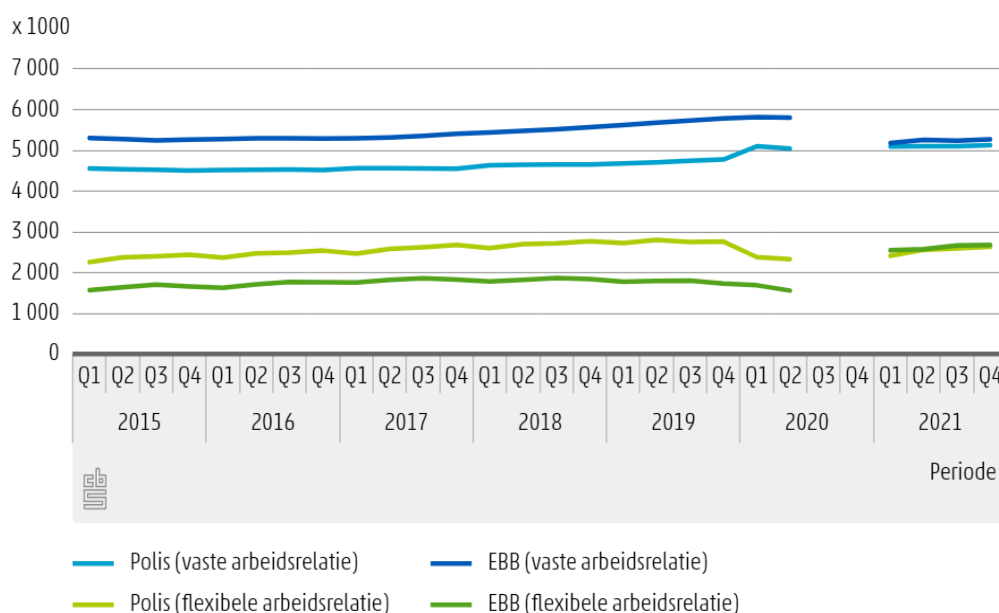
¹ Dit discussion paper is gereviewd door Gabriël van Dam (CBS).

² Bakker, B., Gringhuis, G., Hoogland, J., Van der Linden, F., Michiels, J., Pannekoek, J., Scholtus, S. en W. Smits (2021). [Tijdelijke en vaste contracten](#). CBS-discussion paper

3. Vergelijking met eerder onderzoek

De resultaten van het onderzoek met betrekking tot het aantal werknemers naar arbeidsrelatie (onderzoeksdoel 1) en de kwartaal-op-kwartaaltransities (onderzoeksdoel 3) worden vergeleken met eerdere resultaten. In onderstaande figuur is een vergelijking opgenomen van de aantallen werknemers naar type arbeidsrelatie. In de reeks van 2015 t/m 2019 valt op dat het niveauverschil tussen de Polis en de EBB langzaam verder uit elkaar loopt. Dit was de reden om in 2019 met een verschillenonderzoek te starten (Bart Bakker e.a.). In dit onderzoek was de data van de oude EBB t/m Q2 2020 meegenomen. Deze data is nu aangevuld met de 2021 data, van na het herontwerp.

Ontwikkeling aantal werknemers naar arbeidsrelatie, 2015-2021

Een aantal zaken vallen hierbij op:

- de toename van het aantal vaste Polis-werknemers en daling van het aantal flexibele werknemers in het eerste kwartaal van 2020 (dit valt samen met de invoering van de WAB);
- het herontwerp van de EBB leidt tot een aanzienlijke breuk in de aantallen vaste en flexibele werknemers, waardoor de uitkomsten van de Polis en EBB veel beter overeenkomen.

4. Transitie

Er is ook gekeken naar een vergelijking van de kwartaal-op-kwartaal transitie van flexibele arbeidsrelaties tussen beide bronnen. Ook hier zijn de resultaten in een historisch perspectief te plaatsen. In tabellen 1 tot en met 3 zijn de jaargemiddelden van de kwartaal-op-kwartaal overgangskansen tussen arbeidsrelaties in beeld gebracht, van de verslagjaren 2018 (vóór herontwerp) en 2021 (na herontwerp).

Hierbij valt op dat de eerder waargenomen verschillen in transitiekansen voor de overgangen vast → flex, flex → vast en flex → flex aanzienlijk kleiner zijn geworden, al zijn de verschillen nog wel significant.

Tabel 1 kwartaal-op-kwartaal transitiekansen (2018, 2021), vast → andere posities

2018	Bron	Vast-vast	Vast-flex	Vast-overig	Totaal
	Polis	87,6	8,8	3,6	100
	EBB	92,1	4,1	3,8	100
2021					
	Polis	96,9	1,6	1,5	100
	EBB	96,0	2,5	1,5	100

Tabel 2 kwartaal-op-kwartaal transitiekansen (2018, 2021), flex → andere posities

2018	Bron	Flex-vast	Flex-flex	Flex-overig	Totaal
	Polis	3,8	86,7	9,4	100
	EBB	11,5	79,4	9,1	100
2021					
	Polis	5,6	85,1	9,3	100
	EBB	8,2	83,5	8,3	100

Tabel 3 kwartaal-op-kwartaal transitiekansen (2018, 2021), overig → andere posities

2018	Bron	Overig-vast	Overig-flex	Overig-overig	Totaal
	Polis	1,7	21,6	76,7	100
	EBB	2,2	19,6	78,2	100
2021					
	Polis	0,5	6,7	92,8	100
	EBB	0,6	6,4	93,0	100

5. Conclusies

- De invoering van de WAB en met name het herontwerp van de EBB hebben er voor gezorgd dat de verschillen tussen de Polis en de EBB in 2021 aanzienlijk zijn afgenomen. Sterker nog, de aandelen vaste/flexibele arbeidsrelaties (kwartaalcijfers) in beide bronnen komen goed met elkaar overeen.
- De transitiekansen van de kwartaal-op-kwartaal overgangen in arbeidsrelatie van werknemers zijn ook nader tot elkaar gekomen. Wel zijn er nog steeds significante verschillen te zien voor de transities flexibele arbeidsrelatie → vaste arbeidsrelatie, flexibele arbeidsrelatie → flexibele arbeidsrelatie, en vaste arbeidsrelatie → flexibele arbeidsrelatie. Bij de overgangen tussen vaste en flexibele arbeidsrelaties (en vice versa) laat de EBB meer mobiliteit zien. Daarentegen zijn er volgens de EBB minder flexibele werknemers die flexibele werknemer blijven dan volgens de Polis-administratie.

6. Kanttekeningen

- Het aantal werknemers gemeten in de EBB is groter dan het aantal gemeten op basis van de Polis-administratie. Een belangrijk aandeel hierin hebben personen met EBB-arbeidsrelatie 'oproepkracht' die volgens de Polis-administratie geen werknemer zijn; een mogelijke verklaring hiervoor is het voorkomen van oproepkrachten die gedurende een zekere periode geen loon verdienen. Met name tijdens de Corona lockdowns was dat het geval. Een andere verklaring is dat informeel werk in de EBB deels ook als werknemersbaan wordt opgegeven.
- De EBB-steekproef voor de cross-sectionele cijfers is in geringe mate vertekend (ondervertegenwoordiging van personen met een flexibele arbeidsrelatie volgens de Polis-operationalisering).
- De samenstelling van de onderzoekspopulatie naar arbeidsrelatie in beide bronnen komt goed overeen voor wat betreft de uitsplitsing in vast en flex. Op microniveau blijven er verschillen bestaan. Voor sommige arbeidsrelaties, bijvoorbeeld bij uitzendkrachten, zijn die relatief groot.

Verklaring van tekens

Niets (blanco)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
*	Voorlopig cijfer
**	Nader voorlopige cijfer
2017–2018	2017 tot en met 2018
2017/2018	Het gemiddelde over de jaren 2017 tot en met 2018
2017/'18	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2017 en eindigend in 2018
2013/'14–2017/'18	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2015/'16 tot en met 2017/'18

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress

CCN Creatie en visualisatie

Ontwerp

Edenspiekermann

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70, fax 070 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2018.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.